

ERÄISTÄ NYKYISEN AATTEELLISEN HAJAANNUKSEN LÄHTEISTÄ

„Proletarin” tässä numerossa on julkaistu eräs niistä monista kirjeistä, jotka osoittavat, että sosialidemokraattien keskuudessa vallitsee tavaton aatteellinen hajaannus. Erikoista huomiota ansaitsevat järkeilyt „saksalaisista rai-teista” (t.s. saman kehitystien toistumisesta meillä, jonka Saksa kulki vuoden 1848 jälkeen). Tässä mitä tärkeim-mässä kysymyksessä, jota selvittämättä työväenpuolueen oikea taktiikka ei ole mahdollinen,— tässä kysymyksessä esiintyvien virheellisten katsomusten alkulähteiden käsittelemiseksi otamme toisaalta menshevikit ja „Golos Sotsial-Demokrata” lehden ja toisaalta Trotskin kirjoituksen, joka koskee Puolaa.

I

Bolshevikkien taktiikan perustana vuosien 1905—1907 vallankumouksessa oli se perusväittäjä, että tämän vallan-kumouksen täydellinen voitto on mahdollinen vain prole-tariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin muodossa. Millai-nen on tämän mielipiteen *taloudellinen* perustelu? Alkaen „Kahdesta taktiikasta” (v. 1905)* ja edelleen vuosien 1906 ja 1907 sanomalehdissä ja kokoelmissa julkaistuissa moni-lukuisissa kirjoituksissa me esitimme aina seuraavan perustelun: Venäjän porvarillinen kehitys on jo saanut täydellisen ennakkoratkaisun ja käynyt väistämättömäksi, mutta se on mahdollinen kahdessa muodossa — niin sano-tussa „preussilaisessa” muodossa (monarkian ja tilan-

---

* Ks. Teokset, 9. osa, ss. 1—125. Toim.

herrain maanomistuksen säilyminen, vankan, s.o. porvarillisen talonpoikaiston luominen nykyisellä historiallisella maaperällä j.n.e.) ja niin sanotussa „amerikkalaisessa” muodossa (porvarillinen tasavalta, tilanherrain maanomistuksen hävittäminen, farmariston, s.o. vapaan porvarillisen talonpoikaiston luominen murtamalla jyrkästi nykyiset historialliset olosuhteet). Proletariaatin pitää taistella jälkimäisen tien puolesta, sillä se turvaa kapitalistisen Venäjän tuotantovoimien kehitykselle suurimman mahdollisen vapauden ja nopeuden, mutta voitto on tällaisessa taistelussa mahdollinen vain silloin, kun on olemassa proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellinen liitto.

Juuri tällainen mielipide on esitetty Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmassa narodnikkilaisista eli työpuolueista ja sosialidemokraattien suhtautumisesta niihin. Kuten tunnettua, menshevikit suhtautuvat tähän päätöslauselmaan vihamielisimmin juuri sen erikoiskysymyksen kohdalta, jota tässä käsittelemme. Mutta heidän kantansa *taloudellisen* perustelun hataruus näkyy Venäjän agrari-kysymyksiä käsittelevän vaikutusvaltaisimman menshevikkikirjailijan tov. Maslovin seuraavista sanoista. „Agrari-kysymyksen” toisessa osassa, joka ilmestyi vuonna 1908 (alkulause on päivätty 15. joulukuuta 1907), Maslov kirjoitti: „*Niin kauan kuin* (kursivointi Maslovin) maaseudulla ei ole muodostunut puhtaasti kapitalistisia suhteita, *niin kauan kuin* on olemassa muonavuokraus” (turhaan Maslov käyttää tätä epäonnistunutta termiä toisen termin: maaorjuudellisesti kahlitsevan vuokrauksen asemesta), „ei myöskään katoa se mahdollisuus, että agrarikysymys ratkaistaan kansanjoukoille edullisimmalla tavalla. Maailmanhistorian menneisyys tarjoaa kaksi kapitalistisen järjestelmän muodostumistyyppiä: tyyppi, joka on vallalla Länsi-Euroopassa (lukuunottamatta Sveitsiä ja eräitä kolkkia muissa Euroopan valtioissa) ja joka on tulos aateliston ja porvariston välisestä kompromissista, ja Sveitsissä, Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa sekä englantilaisissa ja muissa siirtomaissa muodostunut maanomistussuhteiden tyyppi. Esittämämme tiedot maakysymyksen tilasta Venäjällä eivät anna meille riittäviä perusteita, jotta voisimme varmasti vakuuttaa, kumpi maanomistussuhteiden tyyppi meillä vakiintuu, ja „tiedemiehen omatunto” ei salli tehdä subjektiivisia ja mielivaltaisia johtopäätöksiä”... (s. 457).

Se on totta. Ja täten on annettu täydellinen tunnustus bolshevistisen taktiikan taloudelliselle perustelulle. Kysymys ei ole „vallankumouksellisesta kiihkosta” (kuten veihläiset ja Tsherevaninit luulevat), vaan *objektiivisista*, taloudellisista olosuhteista, jotka *tarjoavat* mahdollisuuden lähteä kapitalismin „amerikkalaiselle” tielle Venäjällä. Vuosien 1905—1907 talonpoikaisliikkeen historiaa käsittelevässä teoksessaan Maslovin täytyi tunnustaa meidän peruspäätelmämme. Agraarikysymystä koskeva „kadettien ohjelma”, kirjoittaa hän samassa teoksessa, „on kaikkein utooppisin, sillä ei ole olemassa sellaista laajaa yhteiskuntaluokkaa, jolle kadettien toivoma kysymyksen ratkaisu olisi sen etujen mukainen: voitolle pääsevät joko maanomistajain edut tulevine poliittisine myönnytyksineen” (Maslov haluaa sanoa: ja myönnytykset maanomistajaporvaristolle ovat kiertämättömiä) „tahi kansanjoukkojen edut” (s. 456).

Sekin on totta. Siitä seuraa, että vallankumouksessa oli „utooppista” se taktiikka, jonka mukaan proletariaatin piti tukea kadetteja. Siitä seuraa, että „demokratian” *voimia*, t.s. demokraattisen vallankumouksen voimia, ovat proletariaatin ja talonpoikaiston voimat. Siitä seuraa, että on olemassa *kaksi porvarillisen* kehityksen tietä: toista tietä johdattavat „maanomistajat, jotka tekevät myönnytyksiä porvaristolle”, toista tietä haluavat ja voivat johdattaa työläiset ja talonpojat (vrt. Maslov, s. 446: „Jos kaikki tilanherrojen maat siirtyisivät maksutta talonpoikaiston käyttöön, niin silloinkin... tapahtuisi talonpoikaistalouden kapitalistisoitumisprosessi, mutta kivuttomampi”...).

Me näemme, että kun Maslov ajattelee marxilaisen tapaan, niin hän ajattelee bolshevistisesti. Tässä taas on esimerkki siitä, kuinka hän bolshevikkeja haukuessaan ajattelee liberaalin tapaan. Tämä esimerkki on tietenkin likvidaattorisessa kirjassa „Yhteiskunnallinen liike Venäjällä XX vuosisadan alussa”, joka ilmestyy Martovin, Maslovin ja Potresovin toimittamana; „Johtopäätökset” nimisessä osastossa (I osa) on Maslovin kirjoitus: „Kansantalouden kehitys ja sen vaikutus luokkien väliseen taisteluun XIX vuosisadalla”. Tässä kirjoituksessa, 661. sivulla sanotaan:

...,eräät sosialidemokraatit alkoivat pitää porvaristoa toivottoman taantumuksellisena luokkana ja mitättömänä suurena. Porvariston voimaa ja merkitystä ei ainoastaan aliarvioitu, vaan tämän luokan historiallista merkitystä tarkasteltiin historiallisen perspektiivin ulkopuolella: jätettiin huomioimatta keski- ja pikkuporvariston osallistuminen vallankumoukselliseen liikkeeseen ja suurporvariston sille osoittama myötämielisyys liikkeen alkuvaiheessa, porvariston osuus katsottiin etukäteen olevan tulevaisuudessakin taantumuksellinen j.n.e." (juuri niin on kirjoitettukin: „j.n.e.“!). „Tämän perusteella tehtiin johtopäätös proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin väistämättömyydestä, mikä olisi ollut ristiriidassa koko taloudellisen kehityskulun kanssa”.

Koko tämä katkelma on aivan vehiläinen. Koko tämä „marxilaisuus” on brentanolaista, sombartilaista tai struve-laista³³. Tämän katkelman kirjoittajan asenne on nimenomaan liberaalin asenne erotukseksi porvarillisesta demokraatista. Sillä liberaali onkin liberaali sen vuoksi, että hän ei näe muuta tietä, hän ei saata ajatellakaan muuta porvarillisen kehityksen tietä kuin nykyistä, t.s. porvaristolle „myönnytyksiä” tekevien maanomistajien johtamaa tietä. Demokraatti onkin demokraatti sen vuoksi, että hän näkee toisenlaisen tien ja taistelee sen puolesta, nimenomaan „kansan”, t.s. pikkuporvariston, talonpoikaiston ja proletariaatin johtaman tien puolesta, mutta hän ei näe, että tämäkin tie on porvarillinen. Likvidaattorisen kirjan „Johtopäätöksissä” Maslov on unohtanut kaiken sen, mikä koskee porvarillisen kehityksen *kahta* tietä, amerikkalaisen porvariston (venäjäksi: tilanherrain maanomistuksesta vallankumouksellisin keinoin puhdistetulla *maaperällä*, talonpoikaiston *keskuudesta* nousevan porvariston) *voimaa*, preussilaisen porvariston („maanomistajain” orjuuttaman porvariston) *heikkoutta*, on unohtanut sen, että bolshevikit eivät ole milloinkaan puhuneet „diktatuurin” „väistämättömyydestä”, vaan sen välttämättömyydestä amerikkalaisen tien voittoa *varten*, on unohtanut sen, että bolshevikit eivät ole juontaneet „diktatuuria” porvariston heikkoudesta, vaan *objektiivisista*, taloudellisista olosuhteista, jotka tarjoavat mahdollisuuden porvariston kahdenlaiselle kehitykselle. Yllä esitetty katkelma on teoreettisessa suhteessa pelkkää sekaotkia (josta Maslov itse on sanoutunut irti „Agraarikysymyksen” II osassa); käytännöllis-poliittisessa suhteessa tämä katkelma on liberalismia, se on äärimmäisen likvidaattoruuden aatteellista puolustelua.

Katsokaapa nyt, miten *taloudellisen* peruskysymyksen alalla ilmenevä asenteen hataruus johtaa poliittisten johtopäätösten hataruuteen. Tässä on sitaatti Martovin kirjoituksesta „Mihin on mentävä?” („Golos Sotsial-Demokrata”, 13. numero): „Nykypäivien Venäjällä ei kukaan voi tällä hetkellä päätellä, muodostuvatko uuden poliittisen kriisin aikana otolliset objektiiviset olot perinpohjaista demokraattista vallankumousta varten; me voimme vain hahmotella ne konkreettiset olot, joiden vallitessa tällainen vallankumous käy kiertämättömäksi. Niin kauan kuin historia ei ole ratkaissut tätä kysymystä siten, kuin se ratkaisi sen Saksalle vuonna 1871, niin kauan sosialidemokratian ei pidä kieltäytyä kulkemasta väistämätöntä poliittista kriisiä kohti omine vallankumouksellisine poliittisen, agraari- ja kansallisuusprobleeman ratkaisuineen (demokraattinen tasavalta, tilanherrojen maaomaisuuden konfiskoiminen ja täydellinen itsemääräämisoikeus). Mutta sen täytyy nimenomaan *kulkea* sitä kriisiä kohti, joka ratkaisee lopullisesti kysymyksen vallankumouksen „saksalaisesta” tai „ranskalaisesta” loppuun suorittamisesta, eikä *seisoa* odottamassa kriisin tulemistä”.

Oikein. Erinomaisia sanoja, jotka toistavat juuri vuoden 1908 joulukuun puoluekonferenssin päätöslauselmaa. Tällainen kysymyksen asettelu vastaa täydellisesti Maslovin sanoja „*Agraarikysymyksen*” *toisessa osassa* ja bolshevikien taktiikkaa. Tällainen kysymyksen asettelu eroaa jyrkästi siitä asenteesta, joka on ilmaistu kuuluisalla huudahduksella: „joulukuun konferenssissa vuonna 1908 bolshevikit päättivät tunkeutua sinne, missä heidät oli kerran jo lyöty”³⁴. „*Kulkea* omine vallankumouksellisine agraarikysymyksen ratkaisuineen” voidaan vain porvarillisen demokratian *vallankumouksellisten* kerrosten kanssa, t.s. vain talonpoikaiston kanssa, muttei liberaalien kanssa, jotka tyytyvät „maanomistajien myönnytyksiin”. Kuljettava konfiskointia kohti yhdessä talonpoikaiston kanssa — tämä määritelmä eroaa vain sanamuodon kannalta teesistä: kuljettava proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria kohti. Mutta Martov, joka „Golosin” 13. numerossa on päässyt aivan lähelle puolueemme asennetta, ei pysy johdonmukaisesti tuossa asenteessa, vaan luisuu tämän tästä Potresovin-Tsherevaninin kannalle, niin likvidaattorikirjassa „Yhteiskunnallinen liike” kuin myös mainitussa 13. numerossa.

Esimerkiksi nykyhetken tehtävän hän tuossa samassa kirjoituksessa määrittelee „taisteluksi *julkisen* työväenliikkeen puolesta, muun muassa myös omakohtaisen (sosialidemokraattisen puolueen) olemassaolon julkisuuden valloittamisen puolesta”. Kun näin sanotaan, niin se merkitsee, että luisutaan myönnytykseen likvidaattoreille: me tahdomme kaikkia legaalisia mahdollisuuksia ja kaikkia julkisen esiintymisen mahdollisuuksia käyttävän sosialidemokraattisen puolueen lujittamista; likvidaattorit tahtovat tyypistää puoluetta legaalisen ja julkisen (Stolypinin aikana julkisen) olemassaolon puitteisiin. Me taistelemme stolypinilaisen itsevaltiuden vallankumouksellisen kukistamisen puolesta käyttäen *tähän taisteluun* jokaista julkista esiintymistä ja laajentaen proletaarista perustaa tähän päämäärään suunnatulle liikkeelle. Likvidaattorit taistelevat työväenliikkeen julkisen olemassaolon puolesta... Stolypinin aikana. Martovin sanat siitä, että me olemme velvollisia taistelemaan tasavallan ja maiden konfiskoinnin puolesta, on muotoiltu niin, että *ne kieltävät* likvidaattoruuden; hänen sanansa taistelusta puolueen julkisen olemassaolon puolesta on muotoiltu niin, että *ne eivät kiellä* likvidaattoruutta. Siinä on politiikan alalla samaa horjuvaisuutta kuin Maslovilla talouden alalla*.

Martynovilla tämä horjuvaisuus menee agraarikysymystä käsittelevässä kirjoituksessa (№ 10—11) aivan äärimmäisyyksiin. Martynov yrittää polemisoida purevasti „Proletarin” kanssa, mutta kun hän ei osaa *asetella* kysymystä, niin hänellä sukeutuu vain avutonta ja kömpelöä teutaroimista. „Proletarilla” nähkääs asiat käyvät Tkatchovin mukaan: „Nyt tahi vielä hiukan tai ei milloinkaan!”³⁵. Niin se „käy” myös Maslovilla ja Martovilla, hyvä тов. Martynov; niin sen täytyy käydä jokaisella marxilaisella, sillä kysymys ei ole *sosialistisesta* vallankumouksesta (kuten Tkatchovilla), vaan jommasta kummasta *porvarillisen* vallankumouksen loppuun suorittamisen metodista. Ajatelkaapa, тов. Martynov: voivatko marxilaiset yleensä sitoutua kannattamaan suurmaomaisuuden konfiskointia vai onko heidän se tehtävä vain „kunnes” („nyt tahi vielä hiukan”—tahi vielä melko kauan, sitä me teidän kanssanne emme

* Olemme käyttäneet esimerkkinä vain *yhtä* Martovin poliittisen horjuvaisuuden ilmausta; samassa kirjoituksessa, 13. numerossa, Martov puhuu tulevasta kriisistä „perustuslaillisena” kriisinä y.m.s.

tiedä) porvarillinen järjestelmä lopullisesti „vakiintuu”? Vielä esimerkki. Vuoden 1906 marraskuun 9 päivän laki³⁶ „on kylvänyt maaseudulle suurta kuohuntaa, todellista sisällissotaa, joka ajoittain menee puukkojen käyttöön saakka”, sanoo Martynov aivan oikein. Hänen johtopäätöksensä: „tämän sisällissodan vuoksi ei voida ajatella, että lähitulevaisuudessa voidaan pitää mahdollisena talonpoikaiston hiukankaan yksimielistä ja voimakasta vallankumouksellista esiintymistä, talonpoikaiskapinaa”. On naurettavaa asettaa vastakkain kapina, t.s. kansalaisota, ja „sisällissota”, hyvä tov. Martynov, ja kysymyksellä lähitulevaisuudesta ei tässä ole mitään tekemistä, sillä ei ole puhe direktiiveistä käytännöllistä toimintaa varten, vaan koko agraarikehityksen *linjasta*. Vieläkin esimerkki. „Kyläyhteisöstä eroaminen on käynnissä pikamarssin vauhdilla”. Se on totta. Entä teidän johtopäätöksenne?.. „On ilmeistä, että tilanherrojen suorittama murtaminen tulee tapahtumaan menestyksellisesti ja että muutamien vuosien kuluessa juuri niillä Venäjän laajoilla alueilla, missä agraariliike vielä äskettäin kehkeytyi mitä jyrkimpiin muotoihin, kyläyhteisö tulee hajotetuksi ja sen mukana katoaa trudovikkilaisen ideologian tärkein tyysija. Näin ollen toinen „Proletarin” kahdesta perspektiivistä, nimittäin „ilahduttava” perspektiivi,— katoaa”.

Kysymys ei ole kyläyhteisöstä, hyvä tov. Martynov, sillä Talonpoikaissiitto vuonna 1905 ja trudovikit vuosina 1906—1907 vaativat maiden luovuttamista erillisille henkilöille tai vapaille yhdistyksille eikä kyläyhteisöille. Kyläyhteisöä hajottaa *sekä* tilanherrojen suorittama stolypnilainen vanhan maanhallinnan murtaminen *että* talonpoikien suorittama murtaminen, s.o. konfiskointi uuden maanhallintajärjestyksen aikaansaamiseksi. „Proletarin” „ilahduttava” perspektiivi ei liity kyläyhteisöön eikä trudovikkilaisuuteen sinänsä, vaan „amerikkalaisen” kehitystien, vapaan farmariston luomisen *mahdollisuuteen*. Siksipä tov. Martynov sotkee jumalattomasti asioita, kun hän sanoo, että ilahduttava perspektiivi katoaa, ja samanaikaisesti väittää, että „suurmaanomistajain pakkoluovuttamisen tunnus ei kuole”. Jos „preussilainen” tyyppi vakiintuu, niin tämä tunnus kuolee ja marxilaiset sanovat: me olemme tehneet kaiken mahdollisen kapitalismin kivuttomamman kehityksen puolesta, nyt meillä on jäljellä taistelu itse

kapitalismin hävittämiseksi. Mutta ellei tämä tunnus kuole, niin silloin tulee olemaan *objektiiviset* edellytykset „junan” siirtämiseen amerikkalaisille „raiteille”. Ja silloin marxilaiset — elleivät he halua muuttua struvelaisiksi — pystyvät näkemään pikkuporvarien subjektiivisia katsomuksia ilmaisevan taantumuksellisen „sosialistisen” fraseologian takaa joukkojen objektiivisesti reaalisen taistelun kapitalistisen kehityksen parhaimpien edellytysten puolesta.

Teemme yhteenvetdon. Väittelyt taktiikasta ovat turhaa puhetta, ellei niissä nojauduta taloudellisten mahdollisuuksien selvään analysointiin. Kysymys Venäjän agraarikehityksen preussilaisesta ja amerikkalaisesta tyyppistä on vuosien 1905—1907 taistelun herättämä, ja tämä taistelu on osoittanut sen reaalisuuden. Stolypin on ottamassa vielä yhden askeleen eteenpäin preussilaisella tiellä, — ellei tätä nähdä, niin se olisi naurettavaa katkeran totuuden pelkäämistä. Meidän on päästävä omalaatuisen historiallisen vaiheen yli tämän uuden askeleen tarjoamalla maaperällä. Mutta olisi rikollista eikä vain naurettavaa olla näkemättä, että *toistaiseksi* Stolypin on vain sotkenut ja kärjistänyt vanhaa tilannetta eikä luonut uutta. Stolypin „paneet toivonsa vauraisiin” ja pyytää „20 vuotta rauhaa ja levollisuutta” sitä varten, että tilanherrat saisivat „reformoida” (lue: ryövätä) Venäjää. Proletariaatin on pantava toivonsa demokratiaan liioittelematta sen voimia, rajoittumatta yksinkertaisesti „luottautumiseen” siihen, vaan kehitellen alituisesti sellaista propaganda-, agitaatio- ja organisaatio-työtä, joka nostattaa kaikki demokratian voimat, — ennen kaikkea ja etenkin talonpoikaisjoukkoja, — kutsuu niitä liittoon etumaisen luokan kanssa, „proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuriin” täydellisen demokraattisen voiton saavuttamiseksi ja parhaimpien edellytysten turvaamiseksi kapitalismin nopeimmalle ja vapaimmalle kehitykselle. Jos proletariaatti luopuu tämän demokraattisen velvollisuutensa täyttämisestä, niin se kiertämättä johtaa horjuntaan ja *objektiivisesti* siitä on hyötyä vain vastavallankumouksellisille liberaaleille työväenliikkeen ulkopuolella ja likvidaatoreille työväenliikkeen sisällä.